

Uredništvo: sprava Ljubljana, Kopitarjeva & Telefon 25-41-25-64. Mesecna naročnina 33 lit. = Cok. rač. Ljubljana 10.424 za naročnino in 18.294 za inzerat. Isključno zastopstvo za oglaševanje in tiskanje: G. P. A. Milano. Repopolitov na vladama.

SLOVENECE

JANUAR - 1945

31

SREDA

Sovjetische Durchbruchsversuche zwischen oberer Weichsel und Oder verhindert

Deutscher Gegenangriff erreichte die Nogat zwischen Marienburg und westlich Elbing - In Ostpreussen bis zu 30 km Raum gewonnen Schwere Kämpfe beiderseits St. Vith gegen angreifende USA-Divisionen

DNB. Aus dem Führerhauptquartier, 30. Januar. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Ungarn setzte der Feind seine Angriffe zwischen Plattensee und Donau von Süden und Norden her fort. Gegenangriffe deutscher und ungarischer Verbände warfen die Bolschewiken aus einigen Einbruchsstellen. 40 Panzer und 20 Geschütze wurden im Bereich eines Armeekorps vernichtet. Die Besatzung von Budapest erwarhte sich im Burggelände heftiger von Schlachtflegern unterstützter Angriffe von Westen und Norden.

Zwischen der oberen Weichsel und der Oder verhinderten unsere Divisionen in harten Kämpfen die Durchbruchsversuche starker sowjetischer Kräfte.

Bei Ohlau versuchte der Feind aus seinem Brückenkopf heraus weiter nach Westen zu stoßen. Im Räume von Steinau zerschlugen unsere Verbände stärkere Kräfte des Gegners und stellten die Verbindung zu der sich zäh verteidigenden Besatzung des Ortes wieder her.

Im Obra-Abschnitt und nördlich der Netze bei Driesen griff der Feind mit starken Panzerkräften in westlicher Richtung an. Schwere Kämpfe sind im Gange. Zwischen Schneidemühl und Kulm schiebt sich der Gegner weiter nach Norden vor. Am Unterlauf der Weichsel scheiterten schwächere feindliche Angriffe, während ein eigener Gegenangriff über die untere Weichsel nach Osten die Nogat zwischen Marienburg und westlich Elbing erreichte. Die Besatzung von Elbing verteidigt sich hartnäckig gegen starke feindliche Angriffe.

In Ostpreussen brachen unsere nach Westen angreifenden Divisionen den feindlichen Widerstand und gewannen bis zu 30 km Raum. Aufklärungskräfte erreichten in kühnem Vorstoss den Brückenkopf Elbing und fügten dabei dem Feind schwere Verluste zu.

Nördlich von Königsberg wurden die feindlichen Angriffe in erbitterten Kämpfen, in die auch deutsche Seestreitkräfte mit sichtbarer Wirkung eingriffen, aufgefangen. Bei den gestrigen Kämpfen in Ostpreussen wurden 53 Panzer und 24 Geschütze vernichtet.

An der kurländischen Front kam es nur zu örtlichen Gefechten. Im Westen wurden auch gestern Angriffe der Kanadier gegen unseren Massbrückenkopf Gertruidenberg durch den Artilleriefeuer zerschlagen. Schwere Kämpfe mit dem Feind, der seine Angriffe am Abend und in der Nacht fortsetzte, halten an.

An der Rur-Front wurden mehrere feindliche Angriffe abgewiesen, nordwestlich Linnich vorübergehend verlorene Orte im Gegenstoss wieder gewonnen.

Beiderseits St. Vith stehen unsere Verbände in schwerem Kampf gegen die auf breiter Front angreifenden amerikanischen Divisionen. Nordöstlich der Stadt brach der Gegner nach heftigen Kämpfen in unsere Stellungen ein, im südlichen Abschnitt wurde er abgewiesen oder in unserem Hauptkampffeld niedergezwungen.

Im oberen Elsass setzte der Gegner die Angriffe aus seinem Ill-Brückenkopf nördlich Kolmar fort. Es gelang ihm, in einem Abschnitt auf dem Südufer des Kolmar-Kanals Fuss zu fassen. Die im Gebiet von Thann und Sennheim angreifenden feindlichen Verbände blieben unter hohen blutigen Verlusten liegen.

In Mittelitalien wurden nordwestlich Faenza durch Stosstrupps mehrere stark besetzte Kampfstände des Feindes gesprengt. In der Herzogovina warfen unsere Truppen den Gegner aus dem Raum von Mostar weit nach Süden zurück. Auch an der Drina und bei Virovitica an der mittleren Drau sind erfolgreiche Unternehmungen gegen Bandenkräfte im Gange.

Angloamerikanische Terrorflieger griffen am gestrigen Tage Städte in Westfalen und im frantunahen Raum an. Größere Schäden entstanden in den Wohngebieten von Krefeld und Kassel, ausserdem wurden mehrere Krankenhäuser der Kinderheilstadt Bethel erneut schwer beschädigt. Britische Kampfflugzeuge warfen in der vergangenen Nacht Bomben auf die Reichshauptstadt.

London liegt weiter unter unserer Vergeltungsfeuer.

London liegt weiter unter unserer Vergeltungsfeuer.

London liegt weiter unter unserer Vergeltungsfeuer.

London liegt weiter unter unserer Vergeltungsfeuer.

London liegt weiter unter unserer Vergeltungsfeuer.

London liegt weiter unter unserer Vergeltungsfeuer.

London liegt weiter unter unserer Vergeltungsfeuer.

Domobranski novinci so prisegli zvestobo

Slovesna zaprisega domobraskih novincev na Stadlonu - Napredovanja in odlikovanja domobraskih častnikov, podčastnikov in domobrancev - Učinkovit mimohod na Kongresnem trgu

Ljubljana, 30. januarja 1945.

Še megle je vajovala v ranom torkovem jutru, ko so se Ljubljančani, odhajajoči v službo in po vsakodnevni opravkih, čudili, kam neki tako strumno korakajo dolge čete domobrancev po Dunajski cesti. Vseposred so se namurož zbirali domobranski novinci, ki so odhajali naprej proti Stadlonu, kjer naj bi bila slovesno opravljena zaprisega. Kljub snegu je bil Stadlon učinkovito okrašen. Na visokih drogovih so plapolale nemške in slovenske zastave, a paviljona z oltarjem pa je gledal po Stadlonu velik domobranski orel. Kaj mikavno so se v te pestre slike uvrščale globoko sklonjene in zasnežene vrbe in razna druga okrasna drevesa, ki obrobajo stadionska pobočja. Stadionska arena sama je bila primerno pripravljena in očiščena velikega mehkega snega.

Pod tribuno v sredi arene je bil postavljen učinkovit govorniški oder, pred katerim je bilo v lepi vrsti postavljeno različno orožje, kakor strojnica, minometi, pa tudi bobni, s čimer so bile simbolično nakazane dolžnosti domobranske čete v areni, na desnem križu so se zbrali častniki slovenskega domobranstva na čelu z generalnim inspektorjem slov. domobranstva gen. Rupnikom, poveljnikom domobranstva polkov. Kremerjem in častniki Staba, medtem ko so ostale stranice podkve zasedle posamezne domobranske čete iz Ljubljane in ljubljanske okolice. Ob pol devatih je pristopil k oltarju višji vojni kurat dr. Lenček in daroval najsvetejšo daritev. Tako je bila dana domobraskim novincem tik pred zaprisego priložnost, da se duhovno pripravijo in poglobe v resnost prisega.

Obhod postrojenih čet

Po sv. maši so bile opravljene še zadnje priprave za zaprisego in na levem križu podkve so je že postavila častna četa SS-mož z nemškimi častniki, nakar je generalni inspektor slovenskega domobranstva predsednik Rupnik krenil s spremstvom k vzhodu v Stadlon, kjer je pričel in pozdrvil dosleg a Höherer SS und Polizeiführer SS Obergruppenführer General der Waffen SS und Polizei g. Rösener. V spremstvu prezidenta Rupnika je krenil general g. Rösener nato v stadionsko areno, kjer je sprejel raport poveljujočega častnika. Nato je občel s prezidentom Rupnikom postrojene čete. Strunmo so stali v vseh enotah domobraskih novinci, med katerimi pa je bilo že nekoliko preizkušenih in prekaljenih borcev, ko sta korakala mimo njih najvišja predstavnik vojaških oblasti pri nas. Strunemu pozdravnemu pogledu domobrancev sta odzdravljala general Rösener in prezident Rupnik ob vsaki četi z roko. Posebno pozornost je vzbudil domobraski častni vod. Fantje v njem so nosili lepe učkovite čelade in nudili zaradi strunne vojaške drže in izredne enotnosti res lep pogled.

Počastitev padlih soborcev

Po pregledu je general Rösener stopil na tribuno ter po ojačevalcu pozdravil zbrane čete s »Heil Kameraden, nakar so mu odgovorili nemški vojniki s »Heil, domobranci pa z »Zdravo! Stedil je trenutok, ki je v življenju vsakega vojaka vedno nekaj posebno slovesnega, spomin na padle tovariše. Polkovnik Kremer je z govorniškega odra pozval vse navzoče, naj

Dva prizora z domobranske zaprisege

Die Landeswehrmänner legen den Eid auf das Schwert ab. — Domobranci prisegajo na meč.

Unten: General Rösener teilt Verwundetenabzeichen an verwundete Landeswehrmänner aus. — Spodaj: General Rösener je razdelil ranjenim domobrancem ranjenske značke.

se spomnijo svojih v skupnem boju padlih soborcev. V enominutnem molku so pobite misli vseh k svečim, morda pravkar zasutim grobovom, v katerih počivajo zvesti tovariši, požrtvovalni boreci in do zadnje žrtve pripravljeni junaki, ki so v boju proti zločinskemu komunizmu, v boju za lepšo bodočnost našo domovine darovali svoje življenje.

»Prisega terja zvestobo!«

O zvestobi, ki so jo padli tovariši dokazali z žrtvijo svojega življenja, je nato v kratkih in klenih besedah spregovoril nemški vojak. V nemškem jeziku je pojasnil pomen in svetost prisega, ki terja zvestobo do smrti. Za njim je prevedel besede krepak domobranci. Glasilo so se:

»Prisega terja vašo zvestobo! In vse, kar obstaja, obstaja le z zvestobo! Če nas zvestoba zapusti, zapademo pomankanju in pogubi. Raztrže se vez, ki nas drži vse skupaj; razpade tova-

rištvo, skupnost, družina, pravo, vojska in država.«

Der Höhere SS und Polizeiführer SS Obergruppenführer General der Waffen SS und Polizei Rösener je zatem stopil pred mikrofoni in pred zaprisego nagovoril domobrance. Klene besede in vojaško odločne misli nagovora je nato v slovenskimi ponovil poveljnik domobranstva polkovnik Kremer. Govor so glasi:

General Rösener domobraskim novincem

Slovenski domobranci!

Na tem mestu vas je vaš duhovnik pripravil na prisego. Notranje okrepiljeni, čistih src in polni zaupanja ste nastopili, da kot mladi vojniki prisegate na meč. V najtežji uri domovine in Evrope ste pripravljene vstopiti v vrste tistih, ki hočejo skupaj z nemško vojsko, vojaško SS in policijo braniti meje vaše domovine pred razdiralno silo boljševizma. Odkar so na svetu vojaki, so prisegli na najvišje, na domovino.

Pri prisegi dne 20. aprila 1944 sem rekem mladim domobrancem:

»Zvestoba je prvo, kar vam dajem na pot. Nezvest more kdo postati zaradi nevednosti in preslabotnega prepričanja. Nikdo pa ne more in ne sme postati nezvest iz svojega srca. Nezvesti ljudje in narodi postanejo izdajalci brez časti. Čast pa je najvišje, kar človek in vojak ima. Vojak more vse izgubiti. Le enega ne: svoje časti in zvestobe!«

To naj velja danes tudi za vas!

V vaših vrstah je bilo nekaj častnikov, ki so postali nezvesti in prelomili prisego. Ti ljudje v zajednici častnih in zvestih vojakov nimajo ničesar več opraviti. Ti ljudje bodo sojeni in kaznovani! Vedno jih je le malo, ki dolžnosti iz prisega ne jemljejo resno in tako skranjijo vojaško čast. Izbite take ljudi s ponašanjem, kakršno se bo odslej od vas zahtevalo.

Mnogi od vas so svojo prisego kronali z junako smrtjo za domovino, drugi so žrtvovali svojo kri in svoje premoženje in tako v uri odlučitve, zvesti prisegi izpolnili svojo dolžnost. Nič več od vas n zahtevamo, kakor to, ga storite isto, kar so vaši očete v svetovni vojni 1914-18 in vaši tovariši v sedanjem boju proti tolovajstvu bili pripravljene storiti.

Disciplino, krepost vojaka, ohranite tudi takrat, ko povelja svojega vodstva ne morete razumeti. Le eden more voditi in nositi odgovornost. Danes, na dan vaše časti, pozivam vse, ki so doslej še stali ob strani, da se pridružijo in borijo za svobodo naroda proti tolovajem, proti komunizmu in njegovim zaveznikom. V tem usodnem boju Evrope proti boljševizmu koloju gre za to, ali smo pripravljene boriti se za novo ureditev Evrope ali pa kot snažni boljševizma in tolovajstva odreči se življenju in časti. Pravica nositi orožje je že od nekdaj čast svo-

Nocoj, 30. januarja, je govoril po radiu Führer nemškemu narodu. Besedilo bom prinesli v prihodnji številki.

rištvo, skupnost, družina, pravo, vojska in država.«

Der Höhere SS und Polizeiführer SS Obergruppenführer General der Waffen SS und Polizei Rösener je zatem stopil pred mikrofoni in pred zaprisego nagovoril domobrance. Klene besede in vojaško odločne misli nagovora je nato v slovenskimi ponovil poveljnik domobranstva polkovnik Kremer. Govor so glasi:

General Rösener domobraskim novincem

Slovenski domobranci!

Na tem mestu vas je vaš duhovnik pripravil na prisego. Notranje okrepiljeni, čistih src in polni zaupanja ste nastopili, da kot mladi vojniki prisegate na meč. V najtežji uri domovine in Evrope ste pripravljene vstopiti v vrste tistih, ki hočejo skupaj z nemško vojsko, vojaško SS in policijo braniti meje vaše domovine pred razdiralno silo boljševizma. Odkar so na svetu vojaki, so prisegli na najvišje, na domovino.

Pri prisegi dne 20. aprila 1944 sem rekem mladim domobrancem:

»Zvestoba je prvo, kar vam dajem na pot. Nezvest more kdo postati zaradi nevednosti in preslabotnega prepričanja. Nikdo pa ne more in ne sme postati nezvest iz svojega srca. Nezvesti ljudje in narodi postanejo izdajalci brez časti. Čast pa je najvišje, kar človek in vojak ima. Vojak more vse izgubiti. Le enega ne: svoje časti in zvestobe!«

To naj velja danes tudi za vas!

V vaših vrstah je bilo nekaj častnikov, ki so postali nezvesti in prelomili prisego. Ti ljudje v zajednici častnih in zvestih vojakov nimajo ničesar več opraviti. Ti ljudje bodo sojeni in kaznovani! Vedno jih je le malo, ki dolžnosti iz prisega ne jemljejo resno in tako skranjijo vojaško čast. Izbite take ljudi s ponašanjem, kakršno se bo odslej od vas zahtevalo.

Mnogi od vas so svojo prisego kronali z junako smrtjo za domovino, drugi so žrtvovali svojo kri in svoje premoženje in tako v uri odlučitve, zvesti prisegi izpolnili svojo dolžnost. Nič več od vas n zahtevamo, kakor to, ga storite isto, kar so vaši očete v svetovni vojni 1914-18 in vaši tovariši v sedanjem boju proti tolovajstvu bili pripravljene storiti.

Disciplino, krepost vojaka, ohranite tudi takrat, ko povelja svojega vodstva ne morete razumeti. Le eden more voditi in nositi odgovornost. Danes, na dan vaše časti, pozivam vse, ki so doslej še stali ob strani, da se pridružijo in borijo za svobodo naroda proti tolovajem, proti komunizmu in njegovim zaveznikom. V tem usodnem boju Evrope proti boljševizmu koloju gre za to, ali smo pripravljene boriti se za novo ureditev Evrope ali pa kot snažni boljševizma in tolovajstva odreči se življenju in časti. Pravica nositi orožje je že od nekdaj čast svo-

Slovesna zaprisega

Gromko so zadonela povelja po areni in dala navodila, naj se domobraski novinci pripravijo na prisego. Stiri skupine so odkorakale v sredo podkve, ki so jo tvorile postrojene domobranske čete. V vsaki skupini je bil nemški podčastnik z dvema vojakoma, njim nasproti pa domobraski častnik, podčastnik in domobranci. Medtem ko so v teh skupinah po en častnik, podčastnik in domobranci kot zastopniki svojih tovarišev položili roke na meč, ki ga je držal nemški podčastnik, so po postrojnih četah domobranci dvignili desnico

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Sovjetski prebijalni poskusi med zgornjo Vislo in Odro preprečeni

Nemški protinapad je dosegel Nogat med Marienburgom in zahodno od Elbinga — V Vzhodni Prusiji dobljenih do 30 kilometrov ozemlja Težki boji proti napadajočim ameriškim divizijam ob obeh straneh St. Vitha

Führerejev glavni stan, 30. 1. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil objavila:

Na Madžarskem je nadaljeval sovražnik z juga in severa s svojimi napadi med Blatnim jezerom in Donavo. S protinapadi so vrgli nemški in madžarski oddelki boljševeke iz nekaterih vdornih mest. Na območju enega armadnega zbora je bilo uničenih 40 oklepnikov in 20 topov. Posadka Budimpešte je vzdržala na področju budimpeštanskega gradu silne z borbenimi letalci podprte napade z zahoda in severa.

Med gorajo Vislo in Odro so preprečile naše divizije v trdih bojih probojne poskuse močnih sovjetskih sil.

Pri Ohlau je skušal sovražnik prodrti iz svojega mostišča dalje proti zahodu. Na področju Steinaua so razbili naši oddelki močnejše nasprotno sile ter zopet vzpostavili zvezo z žilavo se borečo posadko tega kraja.

Na odseku od Obri in severno od Netze pri Driesenu je napadel sovražnik z močnimi oklepnimi silami v zahodni smeri. V teku so težki boji. Med Schneidemühlom in Kulm om prodira nasprotnik nadalje proti severu. Ob spodnjem teku Visle so se izjavili šibkejši sovražni napadi, medtem ko smo z lastnim protinapadom preko vzhodne Visle proti vzhodu prodrli med Marienburgom in zahodno od Elbinga do Nogata. Posadka Elbinga se trdovratno brani proti močnim sovražnim napadom.

V vzhodni Prusiji so zlomile naše proti zahodu napadajoče divizije sovražni odpor ter zasedle do 30 kilometrov ozemlja. Izvidniške sile so dosegle v drznen sunku mostišče Elbing ter zadale pri tem sovražniku težke izgube.

Severno od Königsberga smo prestregli sovražne napade v ogorčenih bojih, v katere so posegle z vidnim učinkom tudi nemške pomorske sile. Pri večerajšnjih bojih v vzhodni Prusiji smo uničili 53 oklepnikov in 24 topov.

Na kurlandskem bojišču je prišlo le do krajevnih spopadov.

Na zahodu je topniški ogenj tudi večeraj razbil napade Kanadcev na naše mostišče ob Maasi Gertruidenberg. Težki boji s sovražnikom, ki je napadal tudi še zvečer in ponoči, še trajajo.

London leži še nadalje pod našim povračilnim ognjem.

Beneš in Moskva

Madrid. Zunanje-politični dopisnik madridskega »Hoja del Lunes« se sklicuje na ugotovitev londonskega »Observerja«, da so »odnosi med češko vlado v Londonu in Sovjetsko zvezo zelo napeti« ter piše, da spada »češkoslovaško« vprašanje k mnogim ostalim, ki vedno bolj kale odnose med Moskvo in zavezniki. Kremeljska diplomacija spremljivo nadaljuje svojo dvojno in varljivo igro, »češkoslovaški« problem pa nam kaže onako kot vse ostale prave Stalinske imperialistične namene.

Prisega domobrncev novincev

(Nadaljevanje s prve strani.)
K prisegi. Poveljnik slovenskega domobranstva polkovnik Krener je po mikrofONU govoril besedo prisega naprej in v krepkem zboru so ponavljali novinci besedo za besedo. Vsa arena je odmevala.

Napredovanja častnikov, podčastnikov in domobrncev

Ko so minili resnobni trenutki zaprisege, je z govorniškega odra sporočil general Rösener vsem zbranim, da so v Slovenskem domobranstvu napredovali z veljavnostjo od 1. januarja 1945 poveljnik Slovenskega domobranstva, doedanj podpolkovnik Franc Krener za polkovnika, za majorja sta bila povišana stotnik Dušan Meničanin, ki je padel 9. decembra 1944, ter stotnik Vuk Rupnik. Za stotnike so bili povišani nadporočniki Miloš Šabič, Branko Leskovec in Rafko Šušteršič. Za nadporočnike Slovenskega domobranstva so napredovali poročniki: Silvo Klugec, Alojzij Martinc, Metod Krajer in Stanislav Urbančič. Dalje je bilo imenovanih za poročnike 33 podčastnikov in en domobrncev, povišanih več podčastnikov, imenovanih 51 podčastnikov in 70 kaplarjev. Takoj zatem sta kernala general Rösener in prezident Rupnik k vrsti častnikov Slovenskega domobranstva, ki so stali pred govorniškim odrom. Tu sta osebno čestitala poveljniku Slovenskega domobranstva in drugim povišanim častnikom. Istočasno pa je general Rösener izročil junaškim borecem Slovenskega domobranstva številna od-

Odklikovanja — najvidnejše priznanje

Zelezni križec II. stopnje sta prejela major Vuk Rupnik in nadporočnik Drago Furlan. Vojni zasluzni križec II. stopnje s moči sta prejela poročnika Jože Kranjc in Ivo Erzeničnik. Značko za boj z banditi v bronu so prejeli nadporočnika Ivan Boh in Franc Grum, poročnika Janko Petrič in Franc Vovk ter narednika Feliksa Butolo in Alojzij Hegler. Ranjensko značko v srebru je pripel general Rösener nadporočniku Dragu Furlanu. To značko so prejeli še dva podčastnika in štiri domobranci. Niso je pa mogli osebno sprejeti v areni, ker so morali zaradi težkih ran ostati v postelji. Navadno ranjensko značko so prejeli: stotnik Miroslub Stamenkovič, poročnik Franc Fric, višji narednik Sikst Pižmoh, narednik Danilo Furlan, kaplar Anton Rus in Marjan Senžur ter domobranci Ivan Rotar, Jože Hočevar, Stefan Zupančič, Rudolf Lojč, Janez Sojler, Jože Medved, Alojzij Bajt, Ignacij Znidaršič, Jože As, Anton Penca, Franc Gorše, Andrej Blazuti, Franc Meden, Franc Omahan in Franc Golf.

Potem ko sta stienila roko vsakemu od ranjenih domobrncev, sta krenila general Rösener in prezident Rupnik nazaj h govorniški odru. G. prezident je stopil pred mikrofON in nagovoril novo zaprisežene domobrncev.

Visoka morala nemškega vojaka

Berlin. Nek vojni poročevalec objavlja izjave znanega generala oklepnih čet Nehringa o siljnih bojih morali njegovih čet. General je izrazil svoje prepričanje, da so nemški vojaki, kar se boja tiče, mnogo bolj kot boljševiki. »Vsakdo mora paziti, kod prihaja sovražnik, držati postojanke in streljati. V nikakem še tako obupnem položaju ne sme izgubiti upanja. Treba je vzdržati, izpolniti svojo dolžnost, predvsem pa se je treba boriti.« General je nadalje poudaril, da so napravile čete med pohodom nadčloveška dejanja. Umik proti zapadu se je izvršil v popolnem redu. Njegova bojna skupina je dokazala, tako piše vojni poročevalec, da napravila lahko vodstvo in vojaštvo, ako ju preveva neuklonljiva volja za boj ter do ohranitve domovine tudi najbolj nemogoče stvari, kadar gre za usodo nemških žensk in otrok.

Taka je ljudska vojaska

Berlin. V majhnem spodnježlezjskem mestu Milltschu je presenetilo 5 boljševiških oklepnikov, natovorjenih s pehoto, 5 moč ljudske vojske, ki so nakladali orožje. Oklepniki so drveli napravost proti hiši, v kateri so bili možki. Ti pa so mirno pustili, da so se jim bojni vozovi približali, naker so izstrelili z kletnih odprtih oklepniške peši ter uničili s presenetljivim strojniki omgum večino na oklepnih vozovih s pehote. Pri tem je delavec Adler uničil dva oklepniška tipa T-34, podnarednik Mauritz pa še tretjega, ki je obstreljeval hišo. Ostala dva oklepnika sta se nato umaknila. Nemški vojštaks so dokončali svojo nalogo ter rešili skladišče orožja.

častiti vojaki, da bi svojo dolžnost do Boga, naroda in domovine popolnoma in čisto izpolnili; če treba do smrti, kakaj bolj častna in lepša je smrt, kot strahopetna samopredaja ali celo suženjska ukletitev židovstvu poslušnim sovražnikom.

V pritikovanju da boste slovenske mu narodu vedno in povsed samo v čast, vas pozdravljam in vam sedaj v imenu vsega slovenskega naroda čestitam kod polnveljavnim vojakom, ki bodo svoj narod in svojo domovino zmagovito hranili.

Po govoru, ki je s svojimi tebtimi mislimi prevzel srca vseh navzočih, je sprejel general Rösener še raporte častnikov, naker se je mogoča slovesnost v stadionski areni zaključila. Vrli domobranci so se takoj nato začeli pripravljati, da strumno odkorakajo po Dunajski cesti nazaj v mesto, kjer je bil na Kongresnem trgu pred uršulinsko cerkvijo pripravljen prostor za mimohod.

Mimohod zapriseženih novincev

Nekaj minut pred enajsto so prispeli pred nunsko cerkev general Rösener in prezident Rupnik ter ljubljanski škof dr. Rožman kakor tudi nemški častniški zbor ter domobranci častniški zbor na čelu s poveljnikom polkovnikom Krenerjem in štabom. Točno ob enajstih je prikorakala domobranci godba, ki se je postavila na Kongresni trg nasproti odru, takoj za njo pa je še korakala prva domobranci četa s strumnim korakom. Krepko je bil takt boben domobranci godbe, toda še krepkeje so udarjali domobranci ob tla, go so v pozdravu šli mimo odličnikov in častnih gostov. Četa za četo je pozdravila najvišja vojaška predstavnik, posebno se je odrezal častni vod domobranstva. Za zaključek mimohoda je nastopil godbeni vod SS moč, ki je v strumem koraku ob zvokih udarne koračnice prikorakal na Kongresni trg in nato zaigral še udarnešo koračnico častni četi SS moč, ki so v dovršenem in do skrajnosti enotnem paradem koraku pokazali izredno disciplino in znanje. Tudi vod godbenikov je nato krenil ob zvokih koračnice za častno četo, s čemer je bila manifestacija zaključena.

Iz obrambne bitke na vzhodu

Berlin 30. I. Med Blatnim jezerom in Donavo je obnovil sovražnik svoje napade proti južnemu delu nemškega vdrnega področja ter je pogobil svoj vdr zahodno od prekopa Sarviz proti severu. Vzhodno od prekopa pa so izvojevale nemške čete napram s podporo oklepnikov napadajočim boljševikom popoln obrambni uspeh. Tukaj so uničile nemške čete v vojem poročili omenjenih 33 sovjetskih oklepnikov. Med jezerom Velenze in Donavo so odbile nemške čete prav tako številne sovražne protinapade, ki so bili izvedeni v nasprotju s prejšnjim dnem, skoraj izključno samo z močnimi pehotnimi oddelki. Tudi posadka Budimpešte je uspešno branila svoje postojanke, tako da je dosegel sovražnik le v severnem delu omejen vdr.

V Karpatskem predgorju in na gornežlezjskem industrijskem področju so nadaljevali boljševiki z osredotočenimi silami s svojimi napadi. Težišča obrambnih bojev so bila južozahodno od Oswieclama, med Nikolajevom in Hindenburgom, zahodno od Ratibora in pri Oderwaldu. Sovražnik je plačal svoje vdore z izgubo številnih oklepnikov. Severnozahodno od Kosela so odstranile nemške čete mostičke Krappitz. Nemške čete so razbile pri tem dve obkoljeni sovražni bojni skupini ter naštele na enem mestu 600, na drugem pa 150 padlih boljševikov. Ob ostalih mostičkih ob Odri med Koselom in Steinauom so preprečile nemške čete vsak sovražni poskus razširjenja. Samo na obeh straneh Steinaua so lahko Sovjeti povežali svoje postojanke ter prodrli nekaj kilometrov proti zapadu. V Steinau samem je vzdržala hrabra posadka vse napade. K posadki pripadajo tudi deli podčastniške čete Jauer, ki je v poslednjih dneh zadala sovražniku težke izgube. Mladi 18 do 20 letni vojaki se borijo tu ob Odri z boljševiki tako hrabro, da lahko primerjamo ta boj z borbami nemške častniške čete Metz ob Fort Driantu v preteklem letu. Primer bojnega duha te podčastniške čete je bil 20 letni kaplar Heinrich Schatz iz Nürenberga, ki je bil odklikovan z železnim križem I. razreda ter bil za svojo

hrabrost povišan v narednika. V pol uri je v boju s sovražno oklepniško skupino s 5 oklepniškimi pešmi uničil 4 sovražne oklepniške. V naslednji noči je uničil s svojimi tovariši v boju iz bližine neko vdrlo sovjetsko četo. Tudi pri Glogau in pred Lisso je vladalo živalno bojno delovanje. Iz boljševiških poskusov, da bi prodrli proti jezerski verigi zahodno od Obre, so se na tem področju ponovno razplameli težki boji. Nemške čete so deloma s protinukom odbile napade. Posadka Poznania je ponovno odbila sovražni naval. Ob Netzi in Bidgowskiem prekopa so nemški oddelki v ogorčenih bojih s proti severovzhodu prodirajočim sovražnikom, ki je tu ojačil svoj pritisk, ker ob spodnji Viali med Kulimom in Marienburgom kljub številnim silnim napadom ni mogel na predovati. Iz nemških protinapadov med zalivom Frischeha Haff in Allensteinom ter iz obrambe sovražnega navala proti južnemu in vzhodnemu delu nemškega vzhodnonpruskega bojišča so nastali spremembi polni boji v vzhodni Prusiji. — Nemški sunek proti vzhodnemu boku do Elbinga prodrlih sovražnih oklepniških oddelkov je napredoval predvsem ob železniški progi od Wormditta v Elbing ter dosegel področje Preussisch-Hollaada. Kot je javilo vojni poročilo, je uničila spodnjaesaka 131. pehotna divizija 147 oklepnikov pri Liebstadtu. Z juga napadajoči sovražnik je dosegel več, vendar medtem, že zajetnih vdrov, nasproti pa se je izjalovil njegov naval na Senzburg, kjer poteka bojišče v ostrem kotu proti severu. Težišče bojev je bilo zopet pri Königsbergu. Tukaj so poslali boljševiki v boj ponovno močne pehotne in oklepniške sile, ki so kljub ogorčeni protiborbami nemških čet prodrle kod področja južno in severno od trdnjave. V Kurlandiji pa je boljševiško napadalo delovanje nadalje popustilo. — Močnejši napadi južno od Frauenburga so se izjalovili. Po naknadnih poročilih je vdril podčastnik Strauss, iz 3. čete oklepniške polka 36 v sredo južozahodno od Liepaja presenetljivo v neko sovražno pripravljeno postojanko ter v najkrajšem času uničil 7 sovjetskih oklepnikov.

„Da boste slovenskemu narodu samo v čast!“

Nagovor generalnega inspektorja slovenskega domobranstva generala Leona Rupnika

Vojaki — domobranci!

Sedaj ste prisegli. To pomeni, da ste pred Bogom, pred svojimi nemškimi in slovenskimi tovariši pred svojim narodom, pred svojim orožjem in pred svojo domovino zastavili čast, da se boste hrabro in neodipljivo borili za obstoj in življenje našega naroda ter za ohranitev in varstvo naše lepe domovine proti sovražnikom, ki hočejo uničiti naš narod, našo domovino in končno vso Evropo.

Zakaj hočejo naši sovražniki vse to uničiti?

Zato, ker hoče židovski narod, ki ga vodi sam satan, ker hoče ta narod, ki je bil napačno imenovan celo izveljeno ljudstvo, postaviti zlato kot edinega boga na svetovni prestol, sebe napraviti za edinega gospodavca nad vsemi ljudmi te ljudi ponikati na stopnjo brezdušnih, brezmišelnih sužnjev, porabiti vse dobrine in užitke tega sveta in s tem območja vseh drugih narodov spremeniti v puščavo.

Kdo so naši sovražniki?

To so oni ljudje in narodi, ki si utvarjajo, da bo žid z njimi dell svoje gospostvo in svoj plen in verujejo v slatega moloha. Pastili so se po židih nalagati, opehariti, kupiti in prisiliti v toprevsko krmo in so v varljivem upanju na lažni raj postali neodiplone orodje svojih židovskih gospodarjev in tako morile, roparji, požigali in grabežljivci, krvoločne zveri. V kolikor te zveri prihajajo z vzhoda, so to boljševiki, pomagajo pa jim kot brezvestno, zaslepljeno orodje tisti, ki smo jih morali spoznati kot bogataške gangsterje s zapada.

Tudi izmečki našega lastnega slovenskega naroda so se dali omamiti od židovskih obljub in so kot boljševiki stopili v tabor sovražnikov. Te zveri poznate vi, pozna jih naš narod, pozna jih naša domovina kot nosilce največje sramote in največje nesreče, kar jih je kdaj prišlo nad naš narod. Zločine teh narodnih izdajalcev in bogatajcev, to je, njihove umore, rope, požige, plenjenja,

skrutnitve, pustošenja in razdejavanja poznate vi, domobranci, sami najbolje, pozna jih naš trinjeni narod, pozna jih naša opustošena domovina. Če bi nemški vojak in vi, hrabri moji slovenski domobranci, tem židovskim najemnikom pustili uspevati, bi že pomorili vse poštene, dostojno misleče, verne, narodu in domovini zveste slovenske rojake skupaj z njihovimi otroki, ali pa bi jih prisiliti v toprevsko krmo in delovne sužnje, njihovo premoženje oropali, domove, vasi, mesta požgali in razdejali, narodeve grude in njene zaklade pa satirčili židom. Kratko: Ne bi bilo več ne slovenskega naroda, ne slovenske domovine.

Kdo pa se je soperstavil satanskemu židovskemu malikovanju slata, splošnemu zasušjenju in opustošenju zemlje in kdo se nije proti slamu?

To so oni ljudje in narodi, ki še verujejo v vsemogotnega Boga, ki se zavajajo svojega naroda in nalog, ki mu njih je previdnost naložila, ki so ohranili izročila svojih davnih prednikov v časti, ki so ponosni na krvo skupnost med pradedi in najmlajšimi vnuki ter vsem narodom, ki čuvajo svojo domovino kot svetinjo in neločljivo v njej koreninijo.

To so narodi Evrope, naše širše domovine, v katere sredi je največji, nemški narod vzel nase boj proti židovskim kvarilecem sveta in ga še danes skupaj s Evropi svestimi ljudmi in narodi junaka in za račun največjih žrttev vodi, da bi rešil Evropo in vse njene narode pred židovskim nasiljem in s njimi ustvaril novo, pravično, lepo, blagoslovljeno dobo mira, dela, napredka in pravičita za vse narodne skupnosti naše celine.

V vrstah branilcev Evrope stoji tudi naš mali slovenski narod. V vrstah borcev za boljši svet se bori — rame ob rami s nemškimi vojakom — tudi naše hrabre in udarne Slovence Domobranstvo, v katero ste bili sedaj sprejeti kot polnveljavni, disciplinirani in

stvu odvima duhovna svoboda vseh bodočih rodov na zemlji ali pa najstrahotnejše suženstvo poživljenih robotov za dolga stoletja!

V luči teh osnovnih spoznanj nam junaštvo stotnika Schumacherja zablisti še bolj. Saj je pretrgal vse ovire, vse različne narodnosti, izkazal se je kot šlovec-junak, ki da vse, tudi življenje, kadar gre ne več samo za ohranitev posameznika, ne več za ohranitev naroda, marveč za obstoj in življenje milijonov, ki so sklenili ostati zvesti krščanski Evropi, ki hočejo živeti kot ljudje, ne pa kot številke poginjati v sibirskih tundrah in močvarah.

Ni pa večje ljubezni, kot je ta, če kdo da življenje za svoje prijatelje! Resnično! Ni mogoče Schumacher-junak lepše izpričati svoje navezanosti in svojih čustev, ki jih je kot nemški vojak imel do našega naroda in do naše zemlje, kot je storil s svojo smrtno Reševaj se šel ranjenega slovenskega častnika, za njegovo rešitev je dal življenje.

Da! Tu utihnejo vse bučne kralitice nasprotnikov, tu sklone glavo vsakdo, kod čuti še kolikšak človečnosti v sebi — obstrimo nad velično žrtve, ki jih je podobnih morda na tisoče in tisoče, ki pa vendar nam Slovencem izpričuje našo zavest, da je slovenski narod takrat prav storil in prav ravnal, ko je po Rupniku sprejel za ponujeno roko nemškega vojaka in po njem vsega nemškega naroda, da z njegovo pomočjo in skupnem boju ohrani tisočletna izročila svojih dedov in se ne omadežuje pred zgodovino bodočnosti, kot so se omadežovali večji in številnejši narodi, ki so udarjeni s slepoto podpisali sramotne izdaje in katere danes njih lastni otroci kje v Sibiriji ali na Kavkazu tožijo umora pred Bogom in pred ljudmi!

Naj se danes trudijo naši nasprotniki kolikor hočejo, naj oprimeži stikajo svoje glave, mi vemo svojo pot: narod je tisti, ki bo ocenjeval in sodil! In ta slo-

venski narod, čeprav majhen po številu, zna biti iskren, zna biti hvalečen in ne sme pozabljati. Zato ne bo mogel nikoli mimo blestečega junaštva stotnika Schumacherja in vseh drugih njegovih rojakov-borcev, ki so s svojo krvjo blagoslovljali slovensko zemljo v dnevi največje preizkušnje. Ni je sile na svetu, ki bi mogla raztrgati vezi tovarštva med nemškim vojakom in med slovenskim domobrancem, tudi ni več satana, ki bi mogel v škodo in pogubo našemu malemu narodu znova kopati prepad med nami in našim nemškim sosedom. Če namreč tisti veliki zahodni rešitelji človeštva, ki se po uničenju tisočev cerkva in po smrti milijonov vernih ljudi, še vedno drznejo imenovati varuhe krščanske kulture, izročajo danes tudi naš mali slovenski narod, ki do večraj zanj sploh vedel niso, v roke nekemu Titu, potem jim slovenski narod s svojo brezkompromisno borbo proti vsem, ki hočejo iz njega napraviti zveri, dokazuje, da rajši pademovsi, kot pa, da bi sprejeli blagoslov iz okrvavljenih rok londonskih in washingtonskih špekulancov.

Mi smo povezani danes z nemškim vojakom na življenje in smrt. Zgodovina pa bo nekoč pričala, da je bila naša pot prava, preva tudi takrat, ko so milijoni na svetu obupavali in morda že sklanjali glave v poslednjem kesu.

V teh trenutkih, ko se postavljamo od stotnika Schumacherja, se spominjamo njegovih besed, ki jih je izgovoril na Kongresnem trgu pred kramati kočevskih junakov. Te besede ponavljajo danes vsi pošteni Slovenci njemu in vsem njegovim rojakom, ki so padli na slovenski zemlji za lepši svet:

Mi vas ne bomo pozabili, ker ste so s nami v zvestem oboženem tovarstvu proti našemu skupnemu sovražniku bojevali. Svojemu narodu pa bodite krvne žrtve nove ideje, ki dviga iz te vojne nevo, svobodno in srečnejšo Evropo!

Zadnja poročila z vzhodnega bojišča

Berlin, 30. jan. Mednarodni poročevalski urad javlja s šlezjskega bojišča: Na odseku ob Odri je sovjetski pritisk v splošnem popustil. Jugovzhodno od Glogaua so dobili nemški oddelki pobudo v svoje roke. Nemške čete so zopet razbremenile mesto Steinau, ki je bilo prej dan obkoljeno. Več boljševiških bataljonov je bilo obkoljenih ter razen majhnih ostankov popolnoma pobiti.

Madžarsko bojišče: Ob južnem boku nemškega vdrnega področja med Donavo in Blatnim jezerom so prešle nemške in madžarske čete v protinapad ter vrgle močne sovjetske sile nazaj proti jugu. Neka močna oklepniška bojna skupina je prodrla preko Perkatu in Dunapentele, kjer je branila nemška posadka Sovjetom prekoračitev Donave. Med jezerom Velenze in Donavo so Sovjeti nadalje pritiskali s severa. Na nekaterih mestih so bile nemške črte pomaknjene nazaj. Skupno so izgubili Sovjeti v tej bitki 41 bojnih voz in 23 topov.

Nemško-madžarska posadka Budimpešte se je ubranila močnih sovjetskih napadov ter zajejala dva vdora. Strahovalni napadi sovjetskega letalstva so povzročili nadaljnjo težko škodo na znamenitem mestnem okraju okrog grada.

Berlin. Kljub temu, da je slabo vreme na področjih zimske bitke na vzhodu že ves čas omejevalo letalsko delovanje, so močni oddelki nemških borbenih in lovskih letal neglede na vse težkove ves dan napadali sovražnika. Poleg sovjetskih oklepniških

ostti na težiških zimski bitke je napadalo nemško letalstvo predvsem sovražne oskrbovalne kolone v zaledju. Sovjeti so zopet izgubili mnogo vozil in dragocenega vojnega gradiva. Nemški borbeni in lovski letalci so uničili 450 sovražnih vozil, od teh 200 tovrnih vozil, ki so bila z oskrbo in četami na poti na bojišče, ter težko poškodovali nadaljnjih 139 vozil. Po dosedanjih nepopolnih poročilih je bilo pri napadih nemškega letalstva na sovražne oklepniške osti in topniške postojanke onesposobljenih za boj 19 oklepnikov in 20 topov.

Sovjeti odvekli slovaške otroke

Bratislava. Kot javlja slovaški tiskovni urad je izbruhnil med ženskami semplenskega komiteta prvi upor, ker so jim odvzeli Sovjeti otroke ter jih odvekli v neznan kraj v Sovjetski zvezi. Razen tega so aretirali vse moške od 16. do 60. leta. Poslali so jih v neko vojaško taborišče. Begunci pravijo, da je prišlo do javnih uporov proti češkim in boljševiškim vsiljivcem.

Nova Šubašičeva vlada

Amsterdam, 30. jan. Jugoslovanski ministri predsednik Šubašič je podal kralju Petru ostavko svoje vlade, ki jo je ta sprejel ter istočasno poveril Šubašiču sestavo nove vlade. Kot javlja agencija Reuter, je sporočil to vest v ponedeljek zvečer »Jugoslovanski informacijski urad ter istočasno sporočil, da je podpisal kralj Peter izjavo o prenosu svojih kraljevskih polnomočij na regentski svet, dokler ne bo ustavotvorna skupščina odločila o nadaljnjem. Vlada je »v vsem poletila« ta korak.

V izjavi so bila istočasno sporočena imena novih članov vlade: dr. Ivan Šubašič, ministri predsednik, zunanji in vojni minister; dr. Drago Marušič, prometni, pravosodni in prosvetni minister; Sava Kosanovič, minister za narodno zdravje, za socialno skrbstvo in javna dela; dr. Juraj Šutej, finančni, industrijski in poštni minister; dr. Sretan Vukosavljevič, minister za poljedelstvo in priskrbo, za gozdove in rudnike.

Kako postopa ELAS z ujetniki

Bern, 30. jan. »Exchange Telegraph« poroča iz Aten, da poročajo v Volos pripelj zamenjani britanski ujetniki z velikim ogorčenjem od slabem postopanju ELAS-ovih čet. Za hrano so dobili zgolj vodno in kruh. Na prog, dolgi 500 kilometrov, so morali prekorčiti skoraj vsak dan po 25 km. Mnogi ujetniki niso imeli nikakih čevljev, njihova obleka pa je bila pomanjkljiva, ker so jim ELAS-ovi stražarji pobrali vse, kar so imeli pri sebi. Ujetniki poročajo nadalje o strahotnih grozodejstvih ELAS-ovcaev nad civilnimi talci. One, ki niso mogli več korakati naprej, so ob cestnem robu ustrelili ter popolnoma izropali.

Junaku-stotniku Schumacherju

Dobro leto je tega, kar smo ga videli, krako je na Kongresnem trgu stopil pred krete mrtvih kočevskih junakov in jim spregovoril besedo v slovo. Potem smo ga videli v maju lanskega leta, kako je zastavno korakal v sprevodu s Stadionu po svečani zaprisegi naših domobrncev. Slišali smo o njem nekaj pozneje, da se je pridružil borecem Meničaninovega bataljona in da ramo ob rami s našimi slovenskimi fanti razbijata astanski obroč židovsko-boljševiške zarote, ki so jo izmečki

Napredovanja podčastnikov in domobrancev

Z veljavnostjo od 1. 11. 1945 so bila na dan zaprisege objavljena še naslednja napredovanja poleg tistih, ki jih navajamo v poročilu o zapisegu. Površani so bili:
V poročnik Sloveškega domobranstva: vsja narednika Slov. domobranstva Fran Fric in Ernest Zuncic; naredniki lov. domobranstva: Rudolf Mušič, Nikolaj Šivic, Milan Fik, Jože Cerovšek, Alojz Karlin, Jože Jenko, Ivan Žužek, Franc Cerar, Anton Kobal, Ivo Erzenožnik, Vekoslav Tomec, Stane Vinzantin, Slavko Grlice, Franc Homovc, Franc Logar, Slavko Reven, Franc Oražem, Anton Sušteršič, Anton Truden, Anton Petrič, Dušan Rozman, Božo Stariha, Alojz Urh, Zdravko Struželj, Jože Kovičič, Franc Zupanc, Janez Novak, Dušan Pip, Mirko Hrovat, Janez Lovšec, Ivan Praznik, Nikolaj Žužek; domobranci: Ivan Krajič.

maniš, Ludvik Tomič, Franc Debeljak, Franc Strukelj, Anton Lukan, Stefan Jerab, Franc Nagode, Karel Treven, Stanislav Tratar, Ivan Boškar, Ivan Jamnik, Jožef Avgustin, Alojzij Zakrajšek, Alfonz Lamevšek, Alojz Losih, Karel Kamin, Jože Mohar, Anton Hren, Anton Perpar, Vid Slak, Ivan Bambič, Rafael Lipovec, Karel Vintar, Viktor Mihelič, Stanko Gornik, Franc Pavc, Stanko Svajl, Ivan Zagar.
V kaplarje Slov. domobranstva 70 domobrancev: Janez Vrtačič, Albin Selak, Lavo Starin, Franc Murn, Božo Kokotec, Franc Metelko, Jože Krašnja, Ciril Brian, Jože Pevec, Anton Gorenc, Martin Slapničar, Anton Kovačič, Franc Pungar, Milan Cerne, Franc Gerl, Janez Grlice, Ludvik Pavlič, Ivan Rozman, Rudi Barbo, Florijan Zupančič, Janez Marinčič, Franc Pintarič, Alojzij Kordan, Jože Kolenc, Ivan Seničar, Jože Debeve, Bogomir Este, Alojzij Kauh, Franc Nemanič, Milan Kopač, Marijan Pavlovič, Edmund Jarč, Stanko Pust, Alojzij Rozman, Metod Pavič, Stanislav Perovšek, Vinko Flek, Anton Praznik, Alojz Polko, Franc Bove, Stanko Zajc, Ivan Jurjevčič, Jože Likovič, Franc Cepon, Hinko Leban, Jakob Japelj, Ivan Knapič, Jože Sušteršič, Leopold Tomazin, Jože Andoljšek, Anton Orel, Alb in Klemenčič, Ivan Lesar, Anton Skok, Janez Zadnikar, Ivan Grum, Ivan Zgajnar, Avgust Pavlin, Rudolf Pintar, Jože Lekan, Jože Brian, Albin Este, Ciril Jakopič, Jože Grabljevec, Martin Jordan, Anton Glivar, Jože Sketa, Karel Rak, Leon Pavlin, Jakob Plečko.

Obvestila prehranjevalnega zavoda v Ljubljani

Abänderung der Gültigkeit von Wehrmachtslebensmittelkarten
Mit Ablauf des 31. Jänner 1945 werden die dazumal geltenden Wehrmachtslebensmittelkarten »MW« der Serie A—E ungültig. Nach dieser Zeit dürfen also diese Wehrmachtslebensmittelkarten von den dazubestimmten Händlern in Laibach (Anko — Verdijeva ul. und Verbič — Stritarjeva ul., sowie die Metzgerei Musar — Sv. Petra c.) bzw. von den dazubestimmten Gaststätten (Restorationen der Hotels Metropol, Slon und Union, sowie Deutsches Haus) noch von den Bäckern in Laibach nicht mehr eingelöst werden.

Sprememba veljavnosti vojaških živilskih nakaznic
Po poteku 31. januarja 1945 izgubijo sedaj veljavne vojaške živilske nakaznice »MW« serije A—E svojo veljavnost. Po tem času se odrekli listeh ne morejo več uporabiti pri za to določenih trgovcih v Ljubljani (tt. Anko — Verdijeva ulica in Verbič — Stritarjeva ulica, kakor tudi mesarija Musar — Sv. Petra cesta), odnosno v za to določenih gostinskih obratih v Ljubljani (restavracije hotelov Metropol, Slon in Union ter v Deutsches Haus) niti pri pekih v Ljubljani za kruh.

Opozorilo

Uprava policije, oddelček za protiteleske zaščite v Ljubljani razvoljajlja vse izkaznice za prosto kretanje ob protiteleskih alarmih, ki so bile izdane od tuk. oddelka pred 1. januarjem 1945 in sicer s 10. februarjem 1945.
Po navedenem dnevu to je od 11. februarja 1945 dalje, veljajo same še izkaznice zelene oz. rujavkaste barve, izdane po 1. januarju 1945 od tuk. oddelka pripadnikom slovenske narodnosti odnosno izkaznice od nemškega letalskega častnika pri VII. obrambno okrožju za državljane nemške države.
Pripadniki slovenske narodnosti, ki neizgovorno potrebujejo izkaznice za kretanje ob protiteleskih alarmih naj vložijo tozadnje prošnje pri Upravi policije, oddelček za protiteleske zaščite v Ljubljani, Mestni dom II. nadstropje, Zlir 6.— kolikove prošnje morajo vsebovati sledeče podatke:
Ime in priimek poseleca ter krstno ime očeta, poklic, rojstne podatke, točen naslov bivalejši ter številke in dan izdaje osebne izkaznice s navedbo oblasti ki je isto izdala.
Za izdane izkaznice se mora plačati 10 lir v gotovini.

Delitev moke za januar

Ljubljanski potrošniki prejmejo pri svojih stalnih trgovcih krušno moko na še preostale odrezke januarskih živilskih nakaznic in sicer:
1. Na osnovno živilsko nakaznico dnevno po 124 g moke;
2. na dodatno živilsko nakaznico »RD« in »N« (za nocoj šene): dnevno po 124 g;
3. na dodatno živilsko nakaznico »TD«: dnevno po 224,5 g moke;
4. na dodatno živilsko nakaznico »NTD«: dnevno po 229,5 g moke;
5. na dodatno živilsko nakaznico za kruh za bolnike: dnevno po 82,4 g moke.
Moko naj nabavijo upravičenci vsakor do 9. februarja. Po tem roku je nakup moke na januarске odrezke isključen.
Zbrane in nalepljene odrezke predložijo trgovci po zapovrstnem redu, kot je bil objavljen za oddajo januarskih odrezkov, v soboto 10. februarja t. l. Mestnemu prekrbovalnemu uradu v palači Bata.
Z ozirom na to, da so mnogi potrošniki nakupili še kruh, poudarjamo, da je trgovc dolžan oddati stranki vs pripadajočo količino moke. Svarimo trgovce pred kakršnim koli beganjem odjemalcev, češ da jim pridite moka samo na del predloženih odrezkov, za drugi del naj pa kupijo kruh.

Pregled vodovodnih napeljav

Šef pokrajinske uprave je pred kratkim izdal naredbo za omejitev porabe električnega toka ter s tem v zvezi v 8. 11. tudi navodila glede vodovodnih napeljav.
Dalje je izšla naredba za omejitev porabe vode iz mestnega vodovoda ljubljanskega, ki so po njej hišni gospodarji in stanovanjski najemniki dolžni paziti, da se v njihovih hišah in stanovanjih ter poslovnih prostorih vodovodne pipe in vsi iztoki stalno zapirajo tako trdno, da popolnoma drže vodo.
Zaradi navedenih predpisov pregledujejo organi mestnega vodovoda hišne vodovodne napeljave.

Naročilnice za kruh ali moko za februar

Pokazala se je potreba, da se pridružijo potrošniki pri nakupu kruha ali moke pekom ali trgovcem kot stalni odjemalci.
Zato naj trgovci tistim strankam, katere predložijo za nakup moke januarске osnovno živ. nakaznico, odrežejo od februarске osnovne živ. nakaznice prazen fraziran pravokotnik (velik približno 6x3 cm), ki se nahaja na levi strani krušnih odrezkov. V ta prazen odrezek naj vpišejo priimek, ime in bivališče potrošnika ter številko februarске osnovne živ. nakaznice, od katere je odrezan. Tako izpolnjen odrezek bo služil kot naročilnica za moko za februar. Vse take naročilnice za moko ene družine naj spenajo skupaj in jih predložijo v papirnatih vrečah (na vročino naj napiše, koliko naročilnic je v njej) Prevedu, Novi trg 4-III, soba št. 14, najpozneje do 12. febr. t. l.

Nova slovenska oddaja v radiu Jadransko primorje

Radijske poslušalce opozarjamo, da se bodo za Primorske Slovence od 1. februarja dalje vršile na valu 266 m naslednje različne slovenske oddaje:
Ponedeljek: od 18.15 do 18.30 Slovensčina za Slovence, od 18.30 do 19.00 Poročila, glasba.
Torek: od 15 do 15.30 Otroška ura v besedi in glasbi, od 18.30 do 19 Poročila, glasba.
Sreda: od 18 do 18.30 Slovestvena ura, od 18.30 do 19 Poročila, glasba.
Četrtek: od 18.15 do 18.30 Slovenščina za Slovence, od 18.30 do 19 Poročila, glasba.
Petek: od 18 do 18.30 Narodopisna ura v besedi in glasbi, od 18.30 do 19 Poročila, glasba.
Sobota: od 18 do 18.30 Resne in vesele za delopust, od 18.30 do 19 Poročila, glasba.
Nedelja: od 9.45 do 10 Verski govor, od 15.30 do 16 Slovenska kulturna ura, od 19.15 do 19.30 Poročila.

Iz tihe samote

Za praznik sv. Janeza Boska

V tihi samoti pleterske kartuzije živi mož, na slovenski zemlji najbrž sedaj edini, ki je imel srečo, da je govoril s sv. Janezom Boskom. To je kartuzijanski duhovnik Ludovik Marija de Massiac. Na našo prošnjo je popisal, kako mu je ostalo v spominu srečanje s svetnikom. Takole pravi:
»Vikrat sem videl don Boska v zasebni avdienci.
Prvič sem ga videl leta 1893, ko je na poti po Francoskem obiskoval zavode, ki jih je bil tam ustanovil. Prisel je tudi v Pariz, kjer se je dalje časa mudil. Iz Pariza grede se je vračal skozi Dijon. Tu je imela odlična katoliška markiza de Saint-Seine čast, da je don Boska sprejela v svojo palačo. Obiskal je tudi kolegij o. jezuitov; jezuitje so bili tedaj izgnani iz dežele in so kolegij vodili svetni duhovniki.

šel v Rim, da bi bil pri posvetitvi cerkve Srca Jezusovega, ki jo je Leon XIII. izročil salezijancem. Cerkev je bila posvečena 14. maja. Tedaj sem bil v Francoskem zavodu, kjer je prebivalo okrog 80 bogoslovcev.
K posvečenju je šlo le nekaj zastopnikov, med katerimi sem bil po previdnosti božji tudi jaz. Bilo je predevidno, da bi bili prišli na avdienco k don Bosku, ki je bil tedaj zelo slab in izčrpan, saj je bil že deset mesecev že umrl. Toda naš vodnik diakon Durfort, poznejši škof, je storil vse, da bi nam izposloval avdienco. Posrečilo se mu je in mi smo poklekli pred don Boskom. Diakon ga je po italijansko prosil, naj bi molil za nas, da bi mogli dobro izvrševati sveto službo, na katero smo se pripravljali. Don Bosko je odgovoril: »Dveje poti je pred duhovnikom: ena krži v pekel, kamor oujde z mnogimi dušami, ki jih bo pogubil; druga pelje v večno blaženost v nebesih, kamor pojde z nešteti dušami, ki jih bo rešil. Prosimo Boga, naj nam da milost, da bomo resili mnogo duš.«

Tako je pripovedoval svetoslav duhovnik Ludovik Marija de Massiac pterim ljubljanskim salezijancem, ki jih je septembesko neurje 1943 zajelo v svoj vrtnec in so v pleterski kartuziji našli varno zavetje in gostoljubno streho. Poročilo častiljivega kartuzijanca pa je nov dokument, kako nadnaravno je vplival don Bosko na vse številne obiskovalce. Prav ta vedna nadnaravna usmerjenost je rodila don Boska svetnika, ki ga danes slavijo vseljna Cerkev.

Don Bosko se je prikazal samo za nekaj trenutkov, ko so bili gojenci pri razvedrilju. Ustavil se je pri prvi gruči, ki je nanjo naletel in tako so se štirje z njim govorili. Eden mu je rekel: »Oče, priporočite nam skušnjo iz mladostvoja, ki jo moram čez dva meseca napraviti!« Don Bosko je odgovoril: »Molila bova za to.« Drugi in tretji sta nekaj podobnega prosila in dobila isti odgovor. Zadnji, ki mu je bilo določeno, da bo pet let bogoslovec v Rimu in tri in padeset let kartuzijanec, in ki sedaj te vrstice piše, mu je tudi priporočil svojo skušnjo. Toda debil je tale resni odgovor: »Molila bova, da bi dobro napravila zadnjo skušnjo v življenju!«
Meseca maja 1897 je don Bosko pri-

V spomin Antonu Vidicu

V bojih s komunisti je junaško padel domobranec Vidie Anton. Obenem s svojim polveljnim komunistikom Meničeninom je daroval svoje mlado življenje na 9. dec. 1944.
Bil je eden izmed omih, ki jih s mirno vestjo lahko pristevamo med vzore slovenskih domobrancev. Bil je veren in pobožen, zaveden slovenski fant. Za domovino in za vero umrl, mu je bil ideal. Ko so ga s varilij naj nikar ne bo prepogumen, je odvrnil: »Moram tako. Kaj bi bilo če bi vsak gledal le nase.«
Za teboj ne žalujejo, dragi Tone, samo tvoji starši, bratje in sestre ampak vsa št. Peterska fara. Pogročala te bo težko božjepoetna Trško-gorska cerkev, kjer si bil več let ministar in cerkovnik. Naj ti vsi tvoji trud poplača Trško-gorska Marija.

iz številne kmečke družine, je po srednji šoli v Mariboru prišel v Ljubljano, kjer je študiral pravo, a se obenem marljivo udeležoval v katoliških akademskih društvih. Po doktoratu je stopil kmalu v javnost, toda ne kot politik, temveč kot pisatelj pravnih razprav iz gospodarskih in finančnih ved. Prav zaradi svoje znanstvene resnosti se mu je odprla pot na nadaljevanje študij v inozemstvu, kjer je napisal tudi več razprav v angleškem jeziku. Ko se je vrnil domov, je stopil v pisarno pokojnega dr. Natlačen, po katerem je prevzel tudi urejanje pisarno, ko je njegov šef stopil na čelo slovenske uprave. To pisarno je vodil do zadnjega. Kot odvetnik je spadal med najbolje mlajše moči ter je pokazal veliko uspehov. Kot praktičnega pravnika ga bo ljudstvo zelo pogrešalo. Tisto ljudstvo, kateremu je rad stal vedno ob strani s svojimi navetmi in zmožnostmi, saj je bil tajnik bivše Kmečke zveze, zadnji čas pa podpredsednik upravnega sveta Združne gospodarske banke. Vedeli smo, da je že dolgo bolehal, da pa grede njegove moči tako h koncu, nismo verjeli. Iskal je zdravja svoj dolgotrajni bolezni v južnejih krajih, odkoder se je vrnil v Ljubljano — umrl. Tako je umrl odvetnik, pravni znanstvenik, gospodarstvenik, javni delavec prav v dobi največje zrelosti, ko je imel pred sabo še vse polje dela, ki bi ga tako potrebovalo. Danes bomo položili v grob njegovo izmučeno telo. Njegovi užaloščeni gospe soprogi pa sožalje našega lista, ki ga je pokojni tako uspešno zastopal in branil v času bivših tiskarskih pravd. Naj počiva v miru!
Pogreb pokojnika bo danes, v sredo dopoldne, ob pol deseti uri z Zal na pokopališče k Sv. Križu.

Odvetnik dr. Jože Voršič

Komaj 42 let star je umrl ljubljanski odvetnik dr. Jože Voršič, ko še ni mogel v življenju pokazati vsega tega, za kar je bil zmožen pri svojih veličkih talentih. Pa že to poklicno in javno delovanje, kar ga je pokazal v svojem razmeroma kratkem življenju, je dovolj jasno izpričevalo njegove organizacijske in gospodarske zmožnosti, ki bi našle tako plodno delo pri obnovi našega javnega življenja po vojni. Doma tam od Sv. Tomaža, brat znanega odvetnika dr. Voršiča iz Celja,

Specialist za otroške bolezni
dr. Marjan Stegnar
LJUBLJANA, Cankarjevo nabrežje 1, III. nadst.
Telefon št. 39-94.
ordinira samo za poseje na domu.

KULTURNI OBZORNIK

Za lepo domačo slovenščino

»Jutro« je pod naslovom »Skrb za naš jezik« prineslo kratko razmišljanje o razvoju našega jezika, kjer dobrohotno omenja mojo jezikovno razpravo, ki je izšla nedavno kot priloga knjigi »Jasen odgovor«. Pravi, da je razveseljiv pojav, da Slovenci posvečamo tako skrb in ljubezen domačemu jeziku. Potem pa pravi, da opažamo v razvoju knjižne slovenščine dve smeri. Prvo bi imenovali »romantično«, ki vedno opozarja na prvotne vrelce jezika, na ljudski govor. Drugo bi imenovali »realistično«, ki razvija stilistiko, besedje in izrazje v skladu z vedno večjo družbeno funkcijo naroda in njegovo življenjsko stvarnostjo. Zato je v jezikovni teoriji in praksi manj »ozkosrčno«. — Nato pa vpraša: Katera struja ima prav? In odgovarja: Dejanjsko ne more na to nobena obveljati na celi št. »Realistične ne smemo pozabiti živih vrelcev našega jezika, ljudske govornice. »Romantične pa se motijo, če menijo, da nam more to trajno zadoslovati in ustrezati današnjim še močno diferenciranim jezikovnim potrebam.
Tem mislim moramo le pritrditi. Ne moremo imeti dveh različnih jezikov: enega prvotnega, drugega modernega. Med njima je treba napraviti kompromis. »Romantične ne gremo tako daleč, da bi bili nasprotni vsakemu napredku v jeziku. Kultura napreduje, z njo se širi obzorje in zahteva novih izrazov. A razvoj jezika mora biti kakor reguliran potok, ki mu je tok odzkan, ne pa kakor hudournik, ki dere, kjer hoče, in ruši, kar hoče. Sicer nam jezik zdivja, kakor zdivja rastlina, ki se ji preveč gnoji.
O tem sem napisal štiri daljše člankе, ki bi jih bil prinesel »Slovenec«. Ker je pa zdaj tako skrčen, zanje v njem ni prostora; zato danes to tukaj samo na kratko omenjam. Ko pa bo spet dana možnost, bomo o tem več spregovorili. Kajti vredno in potrebno je, da si pridemo v tem na jasno, in upam, da se bomo z dobro voljo tudi sporazumeli.
Nekateri so kupili »Jasen odgovor«.

ko še ni imel priloge »Za lepo, domačo slovenščino«. Vzrok je ta, ker je bila knjigovernica z delom tako preobložena, da ni mogla priloge pravočasno seštiti, oziroma: žaloba je »Jasen odgovor« toliko pregledaj javno naznanila. Kdor je »J. o.« kupil doli tam, kjer ga je kupil, če se prigrasl osebno ali pismeno, prilogo zastonj.
J. Kalan.

TEL KINO »MATICA« 22-41
»NEDOLŽNO SE JE PRICELO«
Predstava ob 16 in 18
TEL KINO »SLOGA« 27-41
»TAKOJ SE VRNEM«
Predstava ob 16 in 18
TEL KINO »UNION« 22-21
»USODA NA VELETOKU«
Predstava ob 16 in 18

MALI OGLASI
NALIVNO PERO
Kupujem vrece in vse tekstilne odpadke ter piščanec po najvišji ceni. GIEBENC Alojzij, Galušarova nabrežje 39, Ljubljana.
LEPOSLOVJE
slovensko in tuje ter ostale živine knjige in prevode kupuje Janez Dolžan, knjigarna — Stritarjeva ulica.
STARJEJI GOSPOD
Zelo znanja v srhu je o g. i. b. c. z dobro točno izraženo gospodinjstvo, varno, ki je vajena gospodinjstva. Ponudbe upravi »Slovenec« pod št. 100: »Zvon ljubecni« št. 689.
PRODAM KRAVO
ki bo v 14 dneh tele. št. 10. Studence št. 10, D. M. Polje.
SMUČI
dvakrat rabljene, za srednjo postavo, pr. dam po zmurni ceni. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 688.

Varčujte z elektriko!

Nisem rojen za časnost, ampak za večnost. (Sv. Stanislav Koska.)

Koledar:
Sreda, 31. prosinca: Janez Bosko, spoznavalec in ustanovitelj reda; Ludovika Alb., vdova; Julij, spoznavalec.
Četrtek, 1. avgusta: Ignacij Antun, škof, mučenec in cerkveni učitelj; Brigita Škot., devica; Sever, škof.
Lekarniška služba:
Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 8; mr. Bošvar, Celovška c. 62; mr. Gartner, Moste, Zaloška c.
ZATEMNITEV OD 18 DO 7.10

Drobne novice

Zadušnica za pokojno gospo Julko Matke vdovo Počivalšek bo v četrtek, 1. februarja ob pol osmih zj. v cerkvi Marijinega Oznanjenja.
V počastitev spomina pok. dr. Josipa Voršiča je daroval namesto cvetja na njegov grob g. dr. Vladimir Marko Vincentovi konferenci za župnijo Mar. Oznanjenja 300 lir v korist ubožnih družin Bog plačaji!
Namesto venca na grob pok. gospe Roko Karis sta darovala Necca in Stanko Palčič 150 lir za slepe.
Mesečna rekolekcija za gospode s akademsko izobrazbo bo v sredo 31. januarja 1945 ob 18 v Križankah.
Kongregacija gospodičen in kongregacija učiteljev sporočata, da zaradi hudega mraza odpade na Svoščino skupno sv. obhajilo in shod. Če bi mraz popustil, bo redni shod v ponedeljek 5. februarja.
Za vse častilce sv. Rešnjega Telesa se še od 1. 1859. vsak prvi četrtek v mesecu v uršulinski cerkvi redno obhajajo pobožnost v čast najsvetejšemu Zakramentu. Tudi jutri bo ob pol sedmih kakrat pridiga in sv. maša s blažoslavo.
Namesto cvetja na grob blagopokojnega odvetnika dr. Jožeta Voršiča je darovala gospa Nija dr. Natlačenova 500 lir za slepe otroke. V počastitev spomina letnega blagopokojnika je daroval za slepe otroke njegov rojak in prijatelj g. Alojzij Semenič, trgovc v Ljubljani, znesek 1000 lir. Plemenitima darovalcema se uprava zavoda za slepe otroke v ljubonemski lekarno zahvaljuje.

Učite se strofnejšaj! Novi eno- , dvo ali trimesečni tečajji pričenjajo 1., 2. in 5. februarja. — Praktično znanje, koristno vanakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem pokliem. Učne ure dogovorno po želji obiskovalcev. Vplovanje dnevno. — Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.
Za stare in onemogle v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je v počastitev spomina primarija g. dr. Petra Kruba podaril g. dr. Miro Jamšek, zdravnik v Ljubljani, 200 lir; za in g. mr. ph. Leustek sta v počastitev spomina pok. g. Roko Karis podarila 500 lir; rodbina Julija Pahrja pa v počastitev spomina pok. dr. Franca Gostla 200 lir. — Najlepšeja zahvala!
Ont dijak letnika 1927, ki so bili v soboto od dela odpuščeni, naj se zgladijo danes ob pol desetih v pisarni državne klasične gimnazije v Šubičevi ulici, kjer bodo potrdila o delu. — Ravnateljstvo.

NOVI GROBOVI

† Marija Magdalena Koceli. V Zavetišču sv. Jožeta je v nedeljo zvečer izdihnila svojo dušo m. Marija Magdalena Koceli. Ravnica je pred 50 leti vstopila v uršulinski samostan v Skofiji Loki. Tam je kot otroška vrinarica mnogo let delovala med najmanjšimi, katerim je bila ljubca duhovna in krušna mati. Posebno gorečo in iznajdljivo je zbirala prispevke za misijone in je z njimi pred vojno več sto zamorčkom pripomogla do milosti svelega kreta. Od l. 1941. je živela pri svojih sorodnikih v Skofiji Loki, zaradi bolezni pa zadnje leto v Zavetišču, od koder je sedaj odšla domov. Naj ji sveti večna luč! Ravno uršulinko priporočamo v sv. molitve. Njen pogreb bo v sredo, 31. januarja, ob desetih dopoldne z Zal iz kapelico sv. Marije.
† Možina Matija. V Zaplani nad Vrhniko je te dni umrl daleč naokoli znan možina Matija, po domače »Matiček«, oče 9 otrok. Živel je več let v Ameriki. Bil je naročnik »Domoljubca« skoraj 50 let. Doživel je redko starost 79 let. Naj mu sveti večna luč! Preostale tolaži Bog!

† Dotrpel je moj ljubljani mož, brat, stric in svak, gospod

Viktor Stare
strojni stavec
Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, 1. februarja 1945, ob 9/9 dopoldne z Zal, kapela sv. Janeza, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 30. januarja 1945.
Zalajoči ostali:
ZAHVALA. Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob bridki izgubi naše zlate mamice

† NEČEMER JANEZ
delavec na sekciji državnih železnic
Pokopali ga bomo v sredo, dne 31. januarja 1945, ob 4/11 dopoldne z Zal, kapela sv. Janeza, na pokopališče k Sv. Križu.
Ljubljana, dne 29. januarja 1945.
Zalajoči ostali:
ZAHVALA. Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob bridki izgubi naše zlate mamice

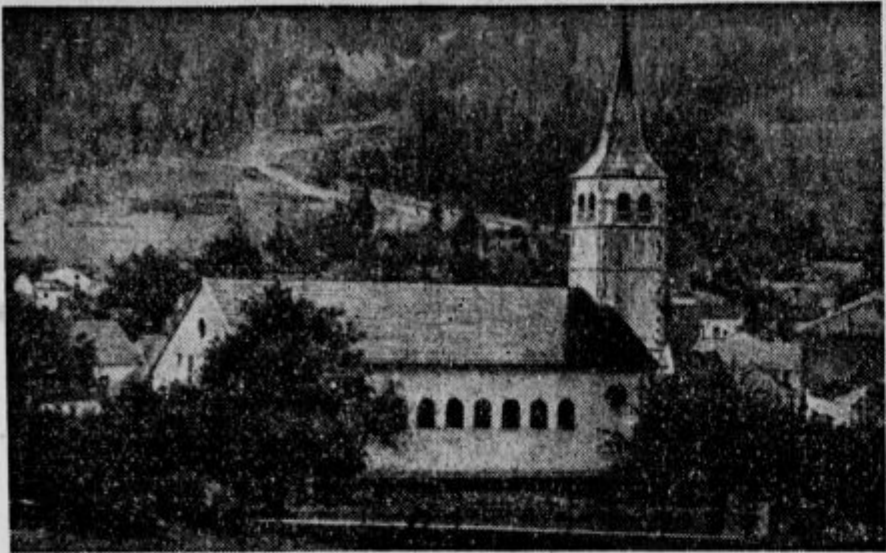
† DIMNIK KAROLINE
ji lajnali trpljenje njenih zadnjih dni in jo spremili k večnemu počitku, se najlepše zahvaljuje.
Ljubljana, 31. januarja 1945.
Zalajoči ostali:

ZAHVALA. Vsem, ki se niste ustrašili snežnega meteža, ne naporae poti in ste naše blago

MIMICE

po zasneženih, nedostopnih gazi spremili do groba, ki počastili s krvavimi vencii in ji govpirli globoko občutene besede v poslednji zlogovi — spremitve našo najiskrenejšo zahvalo! Bog vam bodi plačnik za vaše ljubzni polno požrtvovalne v počastitve naše nepozabne, zlate Mimice.
Ljubljana, dne 30. januarja 1945.
GOMJAEK - AKOF

Nova cerkev v Knežaku na Notranjskem

Zunanjsčina cerkve v Knežaku.

Zupnja Knežak pod Snežnikom na Notranjskem je praznovala leta 1938 stoletnico ustanovitve lastne župnije. Tedaj so farani z župnikom Janezom Kalanom, nečakom prelata Janeza Kalana, sklenili, da poredijo staro, premajhno cerkev ter da zgrade nov božji hram, ki bi bil vreden vasi in ponos vse soseske. Tako so leta 1938 podirili staro cerkev, toda ne vse; ohranili so to, kar je umetnostna komisija, ki si je pred porušenjem cerkve ogledala, določila, da ostane še novim časom v izpričevalo umetnosti starih rodov. To sta prezbiterij s stari, bogatim in dragocenim baročenim oltarjem, ter lep zvonik, ki silno estetsko vpliva na okolico. Odbor za novo cerkev se je tega držal ter je poveril arhitektu Francu Tomažiču načrte za novo cerkev. Po njegovih načrtih so v zadnjih letih 1943-44, ko so drugod vihrale vojne nevihte in revolucije, zgradili novo cerkev, ter jo notranje lepo opremili. Cerkev je zgrajena kot troladja cerkev z lesenim stropom. Srednji glavni oltar je posvečen Marijinemu Vnebovzetju ter je ostal tak, kakor je bil. Pač pa je umetnik, ki je prevzel ferskopslikanje — profesor A. Černaig iz Trsta — lepo okrasil v prezbiteriju stene s prizori iz Marijinega življenja, strop pa z angeli, ki obdajajo Marijino slavo. Zanimivi sta stranski ladji, katerih ena se imenuje »Katoliška ladja in nosi Sv. Trojico v oltarju, nad njo na loku stene pa sta naslikana apostola sv. Peter in Pavel s slovenskimi citati iz sv. pisma, s katerimi je potrjena od Boga ustanovljena sv. Cerkev ter poslana učeča cerkev med svet. Leva ladja pa se imenuje »Slovenska ladja ter je oltar posvečen sv. Emi, slovenski svetnici, sliki na steni nad njo pa predstavljata škofa Barago in škofa Antona Martina Slomška, med njima pa je z velikimi črkami napisana prošnja Slovencev za proglasitev blaženim imenovanih svetniških škofov. Tako sta z ladjami poudarjena vesoljna katoliška

»Katoliška ladja z oltarjem sv. Trojice.

Tako vidimo, da je nova cerkev v Knežaku zelo pomembna tako po lepem modernem simbolu stare cerkve z modernimi stavbo, ki je zračna, prostorna in čista. Slikar Černaig, nekdanji kubist, pa je dal s freskami podobo moderne cerkvene slikarje, ki budi pozornost in bi zaslužila posebno oceno. Knežak se je tako pridružil s svojo cerkvijo onim številnim goriškim cerkvam, ki so dobile v zadnjem desetletju moderno obliče, kakor ga nimajo naše cerkve. Župnik Kalan je pokazal z ureditvijo cerkve moderen okus ter je tako s pomočjo slovenskih umetnikov postavil lepo in sodobno cerkev svojim faranom in najlepši spomenik svojega dušebrižniškega dela. Farani in on so lahko na cerkev ponosni.

Freske sv. Antona v cerkvi v Knežaku.

Cerkve ter slovenska vernost. Posebno »selovenska ladja« je gotovo posebnost te nove notranjske cerkve. Strop je ves poslikan z ornamentimi, kakor so znani iz starejših slovenskih cerkv. Loka pa so poslikani s simboli Marijinimi iz lavrantskih litani, tako da je razmeroma mnogo slovenskega branja. Na lokih prezbiterija so naslikane še freske sv. Jožefa kot varuha sv. Cerkve, sv. Janeza Evangelista, sv. Stanislava Kostka in sv. Vladimira. Med drugimi manjšimi okraski v ladji pa je več simbolnih okrasov pa tudi svetniških glav (sv. Jurij, sv. Anton puščavnik itd.). Te zadnje v slogu starih gotskih glav, kakor so znane v naši umetnosti zgodovini iz pomembne Suhe pri Skofji Loki. Slikar — prof. Černaig — riše sedaj tudi sv. Križev pot, Notranjo opremo in stranske oltarje je izvršil arh. Maks Sirenar.

Jaslice v Blatni Brezovici

Na Svečnico ponavadi podiramo domače jaslice, ki smo jih postavili pred božičem. Proden pa jih podereemo in jih spet spravimo za drugo leto, se nam zdi omebbe vredno, opozoriti širšo javnost na kult takih jaslic v vrhniški okolici, zlasti v Blatni Brezovici, ki je gotovo nekaj posebnega med nami. Pri večini našega ljudstva je navada, da postavljajo jaslice v »bogov kot«, povsem različna pa je navada po premožnih in že naravnost meščanskih hišah vrhniške okolice. Tu jih postavljajo na široke mize ob steni, na klopi ali predalnik omar; niso torej nameščene trikotno, temveč so štrikotno ponekod naravnost takih razsežnosti, kakor smo jih vajeni v cerkvah. Tudi slog teh jaslic je tak, kakor smo ga vajeni po naših cerkvah in je vzeto po ilustriranih zgodbah svetega pisma, ki je že nekako kanoniziran za naše ljudstvo. Zanimivo je, da v Blatni Brezovici, kjer sem si ogledal takšne jaslice, ne uporabljajo več mahu, temveč barvano žaganje, s katerim posipajo hrbeček in speljavajo po njem celo mrežo belih, s peskom posutih steza, studečkov, po katerih se pretaka resnična voda, napeljana iz vodovoda. Vse pa osvetluje elektrika. Vsa poljana je posejana s palmami in južnim grmičjem, v ozadju pa stoji sveto mesto Betlehem. Te jaslice so po par metrov dolge, tudi do štiri, ter zavzemajo velik del hiše, vsekakor take ploške, da niso več tiste intimne jaslice v kotu, temveč že javne. In tako jih tudi badijo obiskovat ljudje iz sosednjih vasi ter sosedje kar tekmujejo med seboj, kdo bo naredil večje, lepše in bogatejše. To tekmovanje pa je mogoče samo zato, ker so umetniki doma kmetije sami, zlasti ker imajo med seboj tudi pravega ljudskega kiparja, samonka, od katerega je izšel ta kult velikih jaslic, po katerih naj ta vas tudi zaslovi med nami. Ta umetnik je gosp. Petrič.

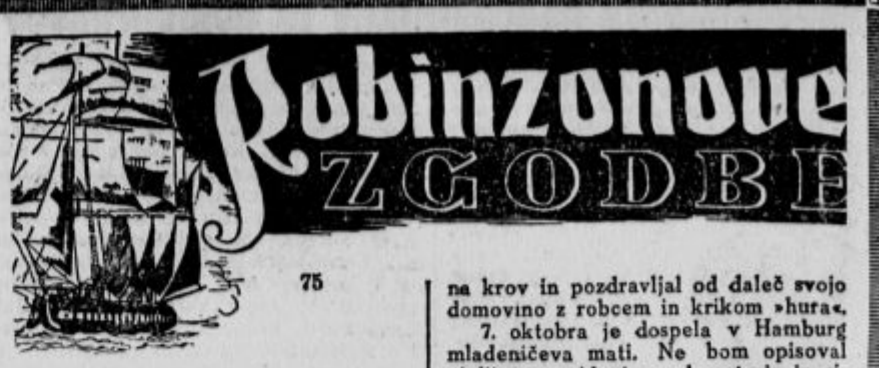
Toda proden smo prišli k njemu, smo se ustavili pri Laurinovi, kjer smo najprej videli ta tip jaslic, potem pri Zalaznikovi, kjer so postavili v betlehemske panoramo nad 60 figuric. Dve leti so se »kunsvalci«, pravijo, sedaj so

pa takšne, kot so si jih želeli. Prav tako je pri Jerajevih in po drugih hišah te lepe vasi.

Dih ti zastane, ko stopiš v sobo gosp. Petriča, soboslikarja in namestnika župana. Ne samo zato, ker vidiš v sobi pisalni stroj in radijo, da ne govorim o elektriki, temveč se ustaviš ob ogromnih jaslicah, ki segajo od vrat ob vsej steni do oken v nasprotni steni. Sedem kvadratnih metrov površine zavzemajo, za njimi na steni pa je razprostrta panorama betlehemskega mesta prav kakor v kakšni cerkvi. To so že prave kulise. Ne bom našteval vseh oseb, dreves, pastirkov in živali, potočkov in steza, tudi ne jame in svete skupine v njej, samo povem, da je tu nad štiristo figuric. Bilo pa jih je nad 600, kakor pravi g. Petrič, pa so jih ponesli vasičini k svojim jaslicam. G. Petrič jih namreč sam — izdeluje in od njega je izšel ta kult velikih jaslic, ki bo zanimal tudi naše »jaslicologe«. Sedem let že vliiva v mavce modele, kakor jih je sam izdelal, in to v realizmu postav iz zgodbi, tako ni čutili nikjer ljudskega diletantizma, temveč že prenos meščanskega okusa na vas. Takih domačih jaslic nisem še videl, saj je samo v spremstvu sv. Troh Kraljev 13 kamel in konj. Toliko ljubezni domačega umetnika-obrnika do jaslic še nisem našel in prav zato zasluži pozornost v javnosti, kakor je tudi v vsej okolici: saj je vsak dan obiskoval njegove jaslice nad sto ljudi! Toda g. Petrič ne dela teh figuric za eksport, s čimer bi z lahkoto izpodrnil tovarniško tovrstno blago, temveč zase in sosedu, da doma, da počasti božični čas in pokaže svojo ustvarjalno moč.

Bilo bi zanimivo, da bi svoje jaslice nekoč razstavil v Ljubljani. »Ko bo čas zato in priložnost« je rekel skromni umetnik.

Za Svečnico bodo podirli jaslice po naših domovih. Naj se še sedaj spomnimo te lepe slovenske vasi Blatno Brezovico pri Vrhniku, kjer se je kult jaslic posebno razvil po zaslugi g. Petriča, katerega domače jaslice so gotovo »unicum« med hišnimi jaslicami pri nas.

Ko smo torej videli, da se približuje sovražniku z belim robcem v roki, smo zažgali kupe suhih vej, ki smo jih nalašč zato pripravili, da bi sovražnik mislil, da taborimo, nato pa neopazno zbežali v nasprotno smer pod vodstvom mladeniča, ki je na svojem konju bil podoben Amaconki. Ker je kraje dobro poznal in bil po rodu Rus, nas je srečno rešil iz nevarnosti.

Prišli smo že zelo daleč, ko je pridiral za nami naš ruski odposlanec in nam poročal, da so razbojniki zahtevali za prost prehod nič manj kot polovico vsega blaga in živali. Tako odkupnino bi lahko prosto potovali po vsej Rusiji. Seveda smo se smejali in rekli naj počakajo. Morda čakajo še zdaj. Seveda nismo mogli zateči se k ruskim oblastem, prvič, ker je bilo težko priti do njih, drugič pa, ker smo pod naslovom gospe Crusove vodili s seboj prepovedano blago. Če bi ga ruske oblasti odkrile, ki gotovo končalo na vrvi in tudi nam bi se ne gojilo dobro.

Ko smo prišli v bližino Verkuškoja, se je »gospa« morala odpovedati vlozi Amaconke in se skriti v nosilnico, ker je to bilo njeno rojstno mesto in bi jo tudi v ženski obleki mogli prepoznati. Kako je ubogi mladenič jokal, ko smo šli mimo njegove hiše, kjer je brez dvoma jokala njegova mati. V mestu smo pustili ruskega sla z nekaj denarjem, da bi po našem odhodu šel k mladeničevi materi in jo odvedel za nami v Hamburg, kjer bo našla svojega otroka.

Drugi dan smo, hvala Bogu, srečno dospeli v Arhangel'sk. Bilo je 18. julija. Potovali smo 1 leto, 3 mesece in 3 dni.

Sei se je približal sovražniku s belim robcem

V Arhangel'sko pristanišče je pravkar dospela ladja iz Hamburga, ki se je v kratkem nameravala vrniti. Vkrkali smo se z vsem blagom, tudi s prepovedanim, ki sem ga v času, ko smo ostali v Arhangel'sku, imel varno spravljenege pod ključem. Ko sem na dan odhoda odšel iz hotela ob roki dražestne gospe, so me brez dvoma uslužbenci zavidali, ker sem kljub svoji starosti imel tako mlado oprogo. Na pomolu se je policijski uradnik, ki je moral nadzorovati, da nič prepovedane ne gre iz države, globoko priklonil moji »gospa«, ki mu je odzdravila z ljubko kretnjo in prijaznim nasmehom. Seveda se nisimo smeli smejati, a le s težavo smo zadrževali smeh. Ko smo dospeli na krov, smo odhiteli v kabine, da smo mogli dati duška svojemu veselju. Ko je ladja zapustila pristanišče, se je »gospa« spremenila v elegantnega mladeniča, ki je samozavestno prišel iz kabine, stekel

na krov in pozdravljal od daleč svojo domovino z robcem in krikom »hura«. 7. oktobra je dospela v Hamburg mladeničeva mati. Ne bom opisoval ginljivega snidenja med materjo in sinom. Jokali smo vsi, celo tisti, ki niso ničesar vedeli o njeni zgodbi in so le slutili resnico. V veliki hvaležnosti sta pokleknila pred me in se mi nista nehala zahvaljevati. Odpotovala sta vsa srečna, jaz pa sem ostal in se zahvaljeval Bogu, da me je smatral vrednega, da sem storil to dobro delo. Mati in sin sta odšla k sorodnikom v Köln.

S prijateljem sva ostala v Hamburgu skoraj 4 mesece, da sva prodala vse blago. Kot svoj delež sem dobil skoraj 4000 funtov, nato sem odpotoval v Haag in ob prvi priliki odrinil proti Londonu, kjer sem se izkrčal 10. januarja leta 1705, po desetih letih in devetih mesecih odsotnosti ter po tolikih dogodivščinah.

V Londonu me je čakal velik kup pisem, ki sem jih prebral cel mesec. Mnogo jih je prišlo z mojega otoka. Poročila so bila zelo dobra: divjalo ni bilo več na spregled, število prebivalstva je naraslo; mnogo evropskih ladij se je spremenilo v veliko vas, ki bo kmalu postala trg in morda v do-glednem času celo mesto. Dali so ji ime Crusoe. Ne vem, ali mi boste verjeli, da mi veš, da je kraj dobil ime po meni, ni napravila niti najmanjšega veselja. Po vsem, kar sem doživel, se mi človeška slava zdi tako zelo ničeva.

Medtem ko pišem te zadnje vrstice, sem že dopolnil 75. leto, a se kljub temu počutim zelo dobro, kljub potepuštemu in razburkanemu življenju, polnemu duševnega in telesnega trpljenja. Prijatelji mi pravijo, da sem srečen človek. Morda imajo prav. Toda to srečo v življenju sem si vsaj deloma ustvaril sam, ker se nisem preveč razburjal ob raznih neprijetnih dogodkih, pač pa močno zaupal v svoje sile in pa v pomoč božje Previdnosti. A da sem znal tako živeti, je zasluga moje dobre matere, ki je v svoji globoki vernosti smatrala trpljenje kot delež človeškega življenja in to po božji odredbi, ki naj bi koristilo tistemu, ki zna prav trpeti. Zato me je strogo vzgojila, ker me je v svoji veliki ljubezni hotela pripraviti na resno življenje. Če se mi je kot otroku zgodila kakaj majhna nesreča, me ni ljubkovala, ampak mi je rekla: »Jokaš? Sram te bodi! Nikdar ne boš postal mož, če boš jokal zaradi bolečin!«

Če me je videla v nevarnosti, je sicer pazila, da se mi ne bi zgodila prevelika nesreča, a je pustila, da sem si pomagal sam. Nekega dne sem padel v mlakužo sredi dvorišča in sem začel vrščati. Mati je prihitela na moje vpitje, ko pa je videla, da ni nič hudega, mi je mirno rekla: »Čemu kričiš, tepček? Ni ti bilo treba pasti. Zdaj si pa pomagaj sam, da prideš iz mlakuže.« In res sem sam prilezel na suho. Tako sem se že v najnežnejših letih naučil pomagati si sam v vseh težavah.

Zdaj so moja leta, morda meseci, morda dnevi že šteti. Čakam, da odrinem na pot, od koder ni vrnitve, v skrivnostno a gotovo onostranstvo, kamor ponesejo s seboj račun o dobrih delih, ki smo jih storili, ali jih opustili, ali pa slabo opravili. Zbogom!

KONEC

ČRNI KRIŽ +

Iz časopisov sem pozneje zvedela o strašni nesreči, katere žrtev je postala žena komercialnega svetnika. — Eno leto pozneje sem dobila sporočilo o Ahilovi smrti.

Ne vem, če morete razumeti, kaj pomeni za krščansko ženo, če si njen posinovljenec sam vzame življenje.

Morda bi bila njegova pot srečnejša, če bi ne bila nikdar prestopila praga tiste revne kočice na Korziki.

A imela sem dober namen. Naj mi Bog odpusti, da sem bila tako slabo orodje njegovih večnih in nedoumljivih načrtov!

Opisala sem Vam, kar ste želeli, kolikor mi je pač bilo mogoče. Bodite prizanesljivi pomanjkljivemu poročilu, ki izhaja iz utrujenega srca in nespretnih roke stare ženske.

Spoštljivo Vas pozdravlja

Tulja Kadcziński.

XVI.

*To pismo bi bil moral prejeti eden dni prej, si je mislil dr. Sly... *To, kar piše njegova rediteljica o njegovi nenavadni duševni občutljivosti,

je bržkone resnično. Brez dvoma je čutil, da ga ogrožajo sovražniki.

V bistvu pa ni bilo tako težko, da je Kadcziński skušal zbežati. Morda se s tem razvojem dogodkov niti ni zavlekel.

Načrt, ki je na njem temeljila skrivnostna založnja, se je polagoma kazal vedno bolj jasno iz dogodkov, ki navidezno niso imeli nikake zveze med seboj: strašna misel maščevanja, je bila gonilna sila zločina. Mali črni križec pa je bil simbol vedno čuječe krvne osvete.

Peral To je bilo ime, ki ga je klical Sigmar v blodnji.

Prokletstvo prav te Pere je še živelo in se je začelo strahotno uresničevati.

V prvem razgovoru Sigmar ni priznal mnogo dr. Slyju. Bolniku je bilo silno težko izklopati iz spominov dogodek, ki bi ga bil rad črtal iz dolžne knjige svojega življenja.

Dr. Sly ga je takrat vprašal, če ima sovražnike. Po dolgem oklevanju mu je Sigmar priznal, da ima res sovražnike in da po zadnjih dogodkih skoraj ne dvomi več, kdo so ti sovražniki. Silno težko mu je bilo podati še podrobnejša pojasnila.

Tedaj pa ga je dr. Sly vprašal naravnost:

»Ste bili nekoč na Korziki? Črni križec me navdaja z mislijo, da gre tu za kakšno krvno osveto.«

Sele po tem se je Sigmar odločil, da mu je povedal nekaj stvari.

Ko ga je v mladih letih gospodar nekoč poslal v Ajaccio, je tam zapeljal kmečko deklico, ki je služila v hotelu. Ker se je branil, da bi se poročil z zapeljanim dekletom, so mu dekletovi sorodniki zagrozili s krvno osveto. On pa stvari ni vzel preveč resno in pozneje skoraj pozabil na ta dogodek. Že takrat so mu poslali majhen črn križec in skrivnostno grožnjo: V tem znamenju se bo izpolnila nesreča tvoje hiše, če ne zadostiš za svoje dejanje. »Meni pa se je vse zdelo ne misel.« je takrat rekel Sigmar: »toliko bolj, ker v naslednjih dvajsetih letih nisem čutil ničesar od te osvete. Ravno nasprotno. Moje življenje je bilo polno uspehov v poslih, v družini. Tudi moj drugi zakon je bil srečen. Tedaj pa se je nenadoma pojavil črni križ in drugi dan se je zgodila nesreča.«

Dvajset let — to se je tjemalo!

V tem času mu je v lastnem sinu rastele maščevalce, v čigar srcu je zorela strašna setev nesrečne matere. Njegovo maščevanje pa ni bilo po korziškem običaju. Korzičan kratkoma zabode sovražnika ali člana njegove družine. Ahil Kadcziński pa svoje žrtev ni hotel umoriti, hotel jo je ručiti do smrti po satansko zamišljenem načrtu.

Koliko je bila udeležena Julita pri zločinu, zagrešenem nad Marijo Sigmar? Je bila le slepo orodje v Kadcziński rokah ali pa je vedela za skrivnost njegovega maščevanja? Od kedaj sta se oba poznala in v kakšnem medsebojnem odnosu sta bila?

Na vsa ta vprašanja je še bilo treba najti odgovor.

Vendar pa se je zdelo dr. Slyju potrebno, da se čimprej vrne v Beaulieu, da prepreči nove napade na Sigmarja. Če je bila Kadczińskijska življenjska naloga, da se maščuje za nesrečo svoje matere, tedaj se ne bo več dolgo obotavljal, da dopolni svoje delo. Zelo verjetno bo poskusil z novimi napadi v bližnji bodočnosti. Kajti bil je zelo bolan. Brez dvoma je sam čutil, da so dnevi njegovega življenja šteti. Sprememba vremena zaradi njegovega nenadnega odhoda gotovo ne bo koristila njegovemu zdravju.

Zelo verjetno je zaradi nepričakovane srečanja s Sigmarjem moral spremeniti svoj načrt. Drugače bi bil zelo zadovoljen s podnebjem v Mentonu. Ker se je tukaj pojavil Sigmar, je moral nujno pobegniti. Ostala je samo ena dežela, katere podnebje so njegova pljuča še prenesla: Egipt. Ker pa se je tukaj njegovo stanje poslabšalo, je opustil vsako upanje, da bi še utegnil odpraviti in je zato imel samo še eno težnjo, da bi dokončal svoje maščevanje!

Dr. Sly je takrat v Kairo nestrpno čakal na Sigmarjev pristenek za Kadczińskijsko aretacijo. Brzojavka, ki pa ni vsebovala njegove privolitve, je prišla neprozno v Kairo in je Sly ni rabil več.

Medtem se je odgrnil nov pajčolan, ki je zakrival vso to zadevo. Kadcziński je bil Sigmarjev sin. Nič ne računaj s to usodopolno okoliščino.

Sly je razmišljal... Najboljše je, če prinese Sigmarju osebnost to sporočilo.

Sreča je bila zdaj beguncema miljeja kot na potovanju iz Marsillesa v Aleksandrijo. Odpeljala sta se z brzovlakom, ki odpelje iz Kaira ob petih zjutraj in dospe v Aleksandrijo okrog polne. In prav to soboto odpelje že ob eni parnik iz Aleksandrije v Marsilles. Telefonska zveza je bila pretkana in ko je Slyjeva brzojavka dospela na policijski urad, je parnik že odplul.

Kljub temu bi ne bilo težko zasledovati Kadczińskijskega, če bi bilo mogoče pozvati na pomoč policijo. A za to Sly ni imel pooblastila.

Svojo nalogo je že davno izpolnil in storil je že več.

Für »Ljudska tiskarnica«, za »Ljudsko tiskarnico«: Jože Kramarčič — Herausgeber, Ufa-Editor: Josko Krošelj — Schriftsetzer, Ufa-Drucker: Janko Hafner